

Posudek na bakalářskou esej
kol. Petry Novákové
*„Utrpení“ u Kazatele a Daniela. Rozdíly mezi pojetím utrpení u biblických knih Daniel a
Kazatel.*

Kol. Nováková si položila otázku po odlišnosti pojetí utrpení u Kazatele a Daniele a po původu rozdílů v nich. Zatímco odlišnost tohoto pojetí vidí na jisté úrovni vlastně každý čtenář na první přečtení, hodnota druhé otázky je o úroveň výš.

Výzkumná otázka není stanovena úplně špatně, ale – a to chápu jako vedoucí jako svou chybu – mohla být postavena podnětněji. Vždyť to, co Dn popisuje na úrovni boje andělů, vidění do budoucnosti, průhledů k nebeskému dvoru či prachaosu atd., popisuje také 1. kniha Makabejská na úrovni víceméně „reportážní historie“ (opět totéž líčí první část 2Mak, ovšem ve stylu bombastického dějepisectví se spektakly a zázraky). Proto by zde bylo srovnání utrpení výrazně více na místě: u 1Mak a Dn jde o stejné děje, ale líčené na základě velmi odlišného založení. „Při zemi se držící“ autor 1Mak by s autorem Dn s jeho bohatou fantazií a smyslem pro nadsvětské a zázračné kontrastoval smysluplněji. Takto ale dochází pisatelka jen k tomu, že Kaz a Dn měli jiné pojetí utrpení, protože žili v jiných mocensko-politických podmínkách a patřily k jiné společenské skupině.

To cennější na autorčině práci je popis kontextu (zvláště např. ve věci apokalyptiky, s. 37nn.), z nějž vykládá pojetí utrpení. Dovede vylíčit kontext, z nějž oba autoři vycházeli, konsensuálně a stručně. O hlubším pozadí ví a mimo svou souvislost odkazuje na literaturu. (Výjimkou je s. 8, kde podává zcela okrajový názor – „Syn člověka“ jako lidstvo.) Kontext sice k pojetí utrpení u Kaz a Dn přispívá klíčovou měrou, ale místy se autorce rozběhl do takové šíře, že působí spíš jako záznam jejich vědomostí, jen příliš vágně vztážený k vůdčí otázce eseje (např. s. 41nn.).

Pisatelka se nepokusila o nestandardní interpretace či experimentální nekonvenční spojování dat, a proto její výklad působí možná poněkud příliš samozřejmě. Sečteme-li však to, že jako vedoucí jsem autorce výslovně radil vytvořit právě takto skromně laděnou práci, s tím, že na bakalářské úrovni se nenárokují pozitivní přínos, vychází mi, že autorka práci splnila velmi dobře. Zejména však proto, že prokázala základní „badatelské ctnosti“, o něž na bakalářské úrovni jde: vyzná se v recentní literatuře (Han, Collins, Seow, Antalík), referuje sekundární literaturu způsobem, který prokazuje její zvládnutí (podává konsensuální výklady) a umí jasně podat výsledek jasně formulované otázky.

Přitom je třeba říci, že až neúměrně velkou část práce zabírá podání o literárních tradicích, z nichž Dn a Kaz čerpali, a nakonec navíc autorka prohlásí, že literatura neměla na autory příliš velký vliv (s. 43).

Chybělo mi větší vytěžení tématu danielovských „dob“, které by bylo pro práci nosné. Je Danielův Bůh opravdu někým, kdo nastavil běh světa na předem dané etapy naplněné zmarem a vstoupí do dramatu teprve jako finální soudce na konci dějin? (Např. Dn 9,24nn.)

Pisatelka se také ptá, jak Kaz a Dn „řeší“ utrpení. Mám za to, že problém je již v otázce: Kaz je natolik zkušený a má takový sklon k paradoxu, že „řešení“ už není jeho zaměstnání.

Text autorka psala s ohledem na čtenářský komfort, přece místy „prosakuje“ zbloudilé informace, které v dané souvislosti nemají mnoho co dělat (např. s. 50, věta „Danielovým... mytologie“).

Údaje na s. 2 a 3 jsou v rozporu: autorka tvrdí, že vychází z katolického kánonu, ale pak se odvrací od deuterokanonických dodatků k Dn, které do tohoto kánonu patří. Navíc zvlášť v případě Dn představují vrstvu, kde by právě z pozice autorky bylo co vykládat.

V literatuře volí dobře, např. Collinse, který vyšel v Longmanově biblickém metakomentáři v r. 2007 jako nejlepší danielovský odborník. Přesto chybí základní antropologický titul ke Kazateli (T. Zimmer, *Zwischen Tod und Lebesglück. Eine Untersuchung zur Anthropologie Kohelets*, Berlin, De Gruyter, 1999), ovšem snad proto, že je v Čechách nedostupný. Jen naprostou menšinu, ba zlomek literatury doporučil autorce vedoucí. U všech ostatních si počínala samostatně a zdárně (včetně hojného užívání esejistických prací M. Balabána).

Chybí plnější způsob citování pramenů, který by dovozoval čtenáři mít přehled o době vydání toho kterého díla. Stačilo by doplnit k odkazům vročení.

Že autorka nepracovala s některým z původních textů, je v případě hebresjko-aramejského Dn velmi pochopitelné. Není třeba hebrejsky atd. přímo „umět“, na bak. úrovni stačí „být schopen pracovat s předlohou“. V autorčině práci se to projevilo např. na tvrzení: „Pro Kazatele je radost božím příkazem, ne ve zduchovnělém významu, ale spíše jako reálný zážitek.“ V hebrejštině je *šámach* „stavové“ sloveso, vyznačující, jak název kategorie napovídá, stav, což jde přímo proti autorčině tvrzení. Byť Kaz má na mysli hmatatelné radosti, chtě nechtě i tak má asloveso i svůj běžný význam.

Celkově tedy navrhuji známku „2“, na pomezí „1“.

17. 6. 2010, Praha